Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

Таким чином, молодіжна еміграція є однією з найгостріших загроз для демографічного та економічного майбутнього України. Критично низька народжуваність, висока смертність, масовий виїзд молоді та погіршення безпекової ситуації формують відкладений накопичувальний ефект, повний прояв якого очікується саме до 2030 року. Відповідно до сценарного аналізу, навіть за базового сценарію населення країни може скоротитися до 27-30 млн осіб. Пом'якшення наслідків потребує комплексної державної стратегії: стимулювання народжуваності, програм повернення мігрантів, розвитку молодіжного підприємництва, підвищення рівня доходів та забезпечення безпеки.

Література

1. Onyshchenko S., Maslii O., Hlusko A., Yanko A., Cherviak A. Social and economic security: threats and strengthening targets : monograph. Warszawa : E-Sciece space, 2023 p. URL: http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/15373.
2. Лех-Дебера А.Б. Міграційні потоки з України: економічні та демографічні виклики. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 72. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5785/5723 (дата звернення: 25.04.2026).
3. Петрівський О.О. Демографічна ситуація в Україні: перспективи виходу з кризи та мінімізація її впливу на розвиток економіки країни. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 77. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6338/6281 (дата звернення: 25.04.2026).
4. Слободянюк А.В., Куран О.В. Еміграція молоді у період військової нестабільності України. *Гілея: науковий вісник*. 2024. Вип. 191-192 (№ 1-2). С. 99-103.
5. Студентська міграція з України: які її масштаби і що обирає молодь. BBC Ukrainska. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c059jjzz0v2o (дата звернення: 25.04.2026).
6. Черниш О. Міграція молоді з України – причини, наслідки та шляхи повернення. URL: https://gurt.org.ua/articles/107281/ (дата звернення: 25.04.2026).

УДК 330.131.7:331.5-053.6(477)

Маслій Олександра Анатоліївна*[17]*,
кандидат економічних наук, доцент
Десятерик Софія Станіславівна, *студентка*
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МОЛОДІ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

В умовах воєнного стану відбуваються глибокі структурні зміни на ринку праці України [1], що особливо гостро позначаються на економічній безпеці найбільш вразливих соціальних груп, до яких належить молодь. Поєднання збройного конфлікту, вимушеного переміщення населення та економічної нестабільності формує комплекс загроз [2], які суттєво обмежують можливості молодих людей щодо працевлаштування, професійного розвитку та фінансової самостійності. Як зазначають В. Хачатрян та О. Красняк, воєнний стан істотно впливає на структуру молодіжного ринку праці, змінюючи пріоритети зайнятості та форми економічної активності [3].

[17] Тези підготовлено в межах виконання НДР молодих учених «Інформаційна, економічна та правова безпека молоді в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України», державний реєстраційний номер 0126U000633

Під економічною безпекою молоді на ринку праці варто розуміти стан захищеності її трудових та майнових інтересів, що забезпечує можливість стабільного отримання доходу, реалізації професійного потенціалу та соціальної мобільності. Виходячи з цього основні загрози економічній безпеці молоді на ринку праці в умовах воєнного стану наведено на рис. 1.

Суттєвим викликом на ринку праці України в умовах воєнного стану є розрив між попитом і пропозицією, а також зміна структури потреби в кадрах: зростає попит на фахівців у сферах оборони, логістики, відновлення інфраструктури, водночас звужуються можливості для молоді гуманітарних і творчих спеціальностей [4], що породжує структурне безробіття та змушує молодих фахівців або здійснювати перекваліфікацію, або шукати роботу за кордоном. У зв'язку з цим одним із найбільш відчутних наслідків воєнного стану для молодіжного ринку праці є виїзд за кордон значної кількості молодих людей, особливо жінок та студентів, що зумовлює ризик «відпливу мізків» та матиме довгострокові негативні наслідки для економічного потенціалу країни [5]. Водночас частина молоді, яка залишається в Україні або повертається з-за кордону, опиняється в умовах обмеженого ринку праці та змушена адаптуватися до нових умов зайнятості. При цьому адаптаційні механізми суттєво обмежені через значні освітні втрати та порушення освітнього процесу в умовах пандемії та воєнного стану внаслідок переміщення закладів освіти, переходу на дистанційне навчання [6], зниження якості підготовки, що послаблює конкурентоспроможність молодих фахівців. Тому зростає роль програм перекваліфікації та підвищення кваліфікації, що фінансуються державою та міжнародними організаціями, для подолання освітніх втрат молоді.

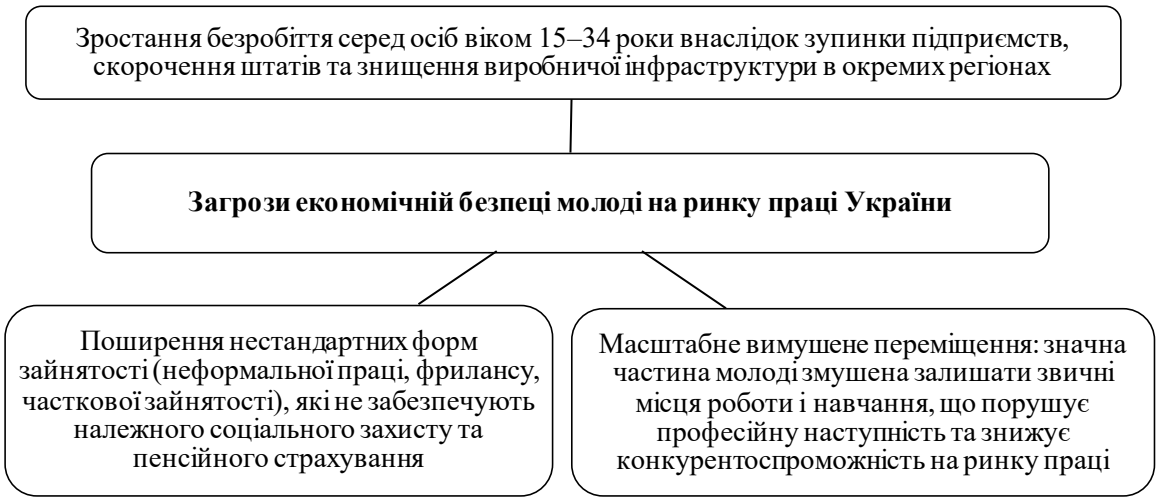

Рис. 1. Основні загрози економічній безпеці молоді на ринку праці України в умовах воєнного стану

Джерело: побудовано авторами

Зважаючи на зазначені виклики зростає роль державної політики підтримки молоді для забезпечення її економічної безпеки. Як зазначає О. Пархоменко-Куцевіл, важливим аспектом є баланс між безпековими обмеженнями воєнного часу та збереженням економічних прав і свобод громадян [7], тому серед актуальних інструментів державної підтримки варто виділити програми субсидованого працевлаштування молоді, розвиток центрів зайнятості, надання грантів для молодіжного підприємництва та підтримка стартапів у сфері цифрової економіки.

Перспективним напрямом підвищення економічної безпеки молоді є розвиток цифрової зайнятості, адже в умовах цифрової трансформації економіки дистанційна

робота, фриланс на міжнародних платформах та участь у міжнародних проєктах дозволяють молодим українцям зберігати економічну активність незалежно від географічного розташування. Зважаючи на це, важливим є розвиток цифрових компетентностей молоді як стратегічного ресурсу відбудови економіки [8].

Суттєвим викликом для економічної безпеки молоді в умовах війни є також психологічна нестабільність, яка безпосередньо впливає на трудову мотивацію та професійну активність. Постійний стрес, невизначеність щодо майбутнього, ризики мобілізації та втрати житла формують у молодих людей відчуття тимчасовості, через що вони часто уникають довгострокового професійного планування. У результаті частина молоді погоджується на будь-яку доступну роботу, навіть якщо вона не відповідає рівню освіти чи кваліфікації, що поступово знижує якість людського капіталу та створює ризик професійної деградації молодих фахівців.

Таким чином, економічна безпека молоді на ринку праці в умовах воєнного стану визначається комплексом взаємопов'язаних чинників: рівнем зайнятості, доступністю освіти, ефективністю державної підтримки та адаптивністю до нових форм праці. Без системної державної політики існує ризик того, що значна частина активної молоді інтегрується в економіки інших держав, а Україна втратить важливий ресурс для післявоєнної відбудови та інноваційного розвитку. Тому забезпечення стійкості молодіжного сегмента ринку праці є не лише завданням соціальної політики, а й стратегічною умовою економічного відновлення України в повоєнний період.

Література

1. Onyshchenko S., Maslii O., Hlusko A., Yanko A., Cherviak A. Social and economic security: threats and strengthening targets: monograph. Warszawa: E-Sciece space, 2023 p. URL: http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/15373.
2. Маслій О., Галушка Р. Ієрархічний аналіз ризиків і загроз економічній безпеці України в умовах воєнного стану. *Економічний простір*. 2025. №. 198. С. 69-75. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.198.69-75.
3. Хачатрян В., Красняк О. Економічна безпека в умовах воєнного стану як фактор формування молодіжного ринку праці. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2024. Т. 3. №. 1. С. 24-37. DOI: https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240301.03.
4. Олексюк М., Гайворонюк Н. Філософія безпеки в умовах воєнного стану. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. 2023. Т. 320. №. 4. С. 189-194. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-320-4-28.
5. Onyshchenko S., Maslii O., Hlushko A., Huba L., Barabash V. Threats and dangers to economic security of Ukraine in the terms of war. *Rivista Di Studi Sulla Sostenibilità – Review of Studies on Sustainability*. 2025. Vol. 10. № 2. DOI: https://doi.org/10.3280/riss2025oa19683.
6. Onyshchenko, S., Ageicheva, A., Maslii, O. & Denysovets, I. (2022). Educational Process Security Ensuring Problems in the Terms of War. The transformation of the higher education system in Ukraine: proposals and perspectives: monograph. In: Vasilyeva, T. & Kotenko, S. Szczecin: Center of Sociological Research. P. 135-160.
7. Пархоменко-Куцевіл О. Проблеми забезпечення національної безпеки в умовах воєнного часу. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування»*. 2023. №. 3. С. 143-150. DOI: https://doi.org/10.32782/2786-5681-2023-3.19.
8. Чайкіна А., Маслій О., Черв'як А. Сучасні драйвери підвищення економічної безпеки країни в умовах цифрової трансформації. *Сталий розвиток економіки*. 2024. №. 2 (49). С. 307–313. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-49.